

Kaapon Kaiku

III/2011

17. vuosikerta

RIKANTILAN KOULUN
KYLÄYHDISTYS ry

SISÄLLYS

Puheenjohtajan palsta	3
Katsaus kesään	3
Matkalla Kuuhun – ja takaisin.....	4
Miehen ikä puimatöitä.....	5
Ruusuguru Lauri Korpijaakon haastattelu.....	11
Syksy sävel	13
Tanhuanpää (Tanhunpää)	14
MLL:n Eurajoen yhdistyksen syksyn 2011 ohjelma	15
Syysristikko	16

Julkaisija: Rikantilan koulun kyläyhdistys yhteistyössä Eurajoen kunnan Kulttuuritoimen kanssa www.rikantila.fi

Painos: n. 155 kpl

Ilmestymisajankohdat: I Maaliskuu Tilaushinta kotimaahan: 7
II Kesäkuu euroa/vuosikerta
III Syyskuu
IV Joulukuu

TOIMITUS

RIKANTILA:

Tauno Perkiö
Nurkintanhuva 26
27150 LAPIJOKI
puh: 8682602
matkapuh: 044 7103311
sähköp: tauno.perkio@samk.fi

SAARI:

Vesa Aro-Heinilä
Saarentie 217
27150 LAPIJOKI
puh: 8682490
sähköp: avaa@pp.nic.fi

LUTTA:

Miikka Paassilta (päätoimittaja)
Mauno Paassilta (lehden tilaukset)
Rikantilantie 25
27100 EURAJOKI
puh: 8682647
sähköp: manu47@dnainternet.net

RITAVUORI:

Ari Toivonen
Ritavuorentie 99
27150 LAPIJOKI
puh: 8682841
sähköp: Ari.Toivonen@oras.com

RIKANTILAN KOULUN KYLÄYHDISTYKSEN JOHTOKUNTA V. 2011

PUHEENJOHTAJA

Tarkki Ilpo 050-3034827 Kinnontie 30 27150 Eurajoki

JÄSENET

Tarkki Hannu 050-3449625 Kinnontie 31 27150 Eurajoki

Jasu Hannele 050-4079608 Lutta 27100 Eurajoki

Gilojev Heidi 040-7043458 Lapintie 431A 27100 Eurajoki

Väisänen Eila 045-1327004 Rikantilantie 418 27150 Eurajoki

Luotonen Ossi 044-5691708 Saarentie 162 27150 Eurajoki

Korkeakoski Jenni 050-3445166 Rikantilantie 342 27150 Eurajoki

KOULU

Koulu (02) 8682611 Rikantilantie 194 27150 Eurajoki

Kares Minna-Mari 044-3124611

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Tervehdys kyläyhdistyksestä! Koulun oppilasmäärä on pysynyt entisellään ja koulutyö on lähtenyt hyvään käyntiin. Iltsikassa Kyllikki jatkaa ohjaajana. Kerholaisia on neljä vakinaista ja noin kuusi satunnaisesti käyvää. Hyvä niin, näillä määrillä selviämme hyvin lakisääteisistä velvoitteista.

Linnamaan kylätoimikunta haastoi Rikantilan koulun kyläyhdistyksen ulkoiluttamaan Jokisimpukan vanhuksia lauantaisin syyskuun ajan. Haaste toteutetaan kyläkunnittain. 3.9.-11 aloitti Rikantila, sitten 10.9.-11 Saari, 17.9.-11 Köykänkulma ja 24.9.-11 Lutta; aina vähintään neljä ulkoiluttajaa / lauantai. Tämä on

Mopokerhon alullepanema kampanja, jossa yhdistykset haastavat aina seuraavan kuun ulkoiluttajat. Me haastoimme Sydänmaan kylätoimikunnan lokakuulle.

Kyläillat jatkuvat taas kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona Iltsikan tiloissa klo 18.00.

Tulevaa toimintaa: Syyskokous marraskuussa, Kauneimmat Joululaulut joulukuussa, sekä mahdollisesti Joulumyyjäiset ja kirpputori ennen joulua koululla.

Syksyiset terveiset
— *Ilpo Tarkki*, pj.

KATSAUS KESÄÄN

Päättynyt kesä on ollut monessa suhteessa mieliin painuva. Sen voi katsoa alkaneen toukokuun 25. päivä vietetyillä koulumme 100-vuotisjuhlilla. Päivä oli muutenkin kyllä tietysti varsin muistorikas, mutta etenkin sää sattui vielä parantamaan tilaisuuden lämmintä tunnelmaa.

Ilmojen haltija olikin sitten oikeastaan koko kesän poikkeuksellisen suosiollinen, sillä lämpöä ja kosteutta riitti harvinaisen sopivassa suhteessa. Ja mikä parasta, pahoilta ukkossateilta vältyttiin. Vaikka itsellä ei enää aikoihin ole ollut omakohtaisesti surua tuhoa tuottavista kaatosateista, niin lupaavaa kasvustojen kehitystä oli sittenkin pienoisella jännityksellä

seurattava, koska vaikutti siltä, että luvassa olisi vallan ennätysmäisen lupaava satokausi, mikäli korjuukaudellekin riittää ihmismielen mukaisia ”kelejä”.

Tätä kirjoittaessani asiassa ollaan jo viisaampia ja voi todeta, että valtaosa viljoista on saatu myös varsin hyvissä olosuhteissa korjattua. Kuitenkin on kuulunut tietoja, että odotuksista on sittenkin jouduttu jonkin verran tinkimään. Jyväkoko lienee jäänyt yllättävän pieneksi, mikä tarkoittanee sitä, että vanha sanonta siitä, että vilu viljan kasvattaa, pitänee edelleen paikkansa.

Tilastoista

Ryhtyessäni tutkimaan tilastojani totesi heti, että aika kultaa muistoja. Juhlapäivä ei niin lämmin ollutkaan kuin kuvittelin. Vasta seuraava päivä oli 20-asteinen. Toukokuun alussa 7.–12. päivät olivat kuitenkin jo ainakin 20-asteisia, mutta samaan ja ylikin päästiin vasta kuun viimeisenä päivänä. Varsinainen hellekausi alkoi sitten Kustaan päivänä 6.6. Silloin se oli viikon mittainen. Seuraava tuli sitten kesä–heinäkuun vaihteessa 4 päivän pituisena. Kaikkiaan niitä kesään sopi laskujeni mukaan 20.

Kuten jo totesin, sadetta kesässä oli varsin sopivasti. Jos vuoden takainen toukokuu oli ollut ennätysateinen, 101

mm – tosin ukkoskuurojen sävyttämänä, niin tämän vuoden 50 millia oli kuulle varsin sopiva. Saman voi mielestäni sanoa niin kesäkuun 91:stä kuin heinäkuun 83:sta ja elokuun 44 millimetristä.

Kuivuuteen nääntyvästä Somaliasta kun nyt niin paljon huolta kannetaan, niin taas kerran täytyy todeta, että kyllä meidän täällä Suomessa sentään kelpaa elää, vaikka juuri tätä kirjoittaessani lopetellaan Etelä-Koreassa Suomen kannalta täysin ala-arvoisesti käytyjä yleisurheilun MM-kisoja. Mutta että ei ensimmäistäkään pistettä. Sitä en olisi uskonut kokevani.

— Matti Virta —

MATKALLA KUUHUN – JA TAKAISIN

Voi hyvin Eurajoella -hanke oli kuntalaisia liikkumaan kannustaakseen keksinyt äkkiseltään utopistiselta kuulostavan Kuuhun ja takaisin -kampanjan. Oli laskettu, että suoritus edellyttää 130 km:n osuutta jokaiselle kuntalaiselle. Koska kokonainen vuosi oli annettu aikaa suorituksen tekemiseen, tavoite matkana tuntui lähinnä naurettavalta, mutta sitten kun aloin miettiä minkälaisen vaivan kaikkien suoritusten kirjaaminen aiheuttaa, asian onnistumiseen täytyikin ottaa epäilevämpi kanta.

Olenhan jo monena kesänä Satakunnan haastepyöräilysuorituksia kirjatessani pannut merkille, että on monia ihmisiä, jotka kyllä pyöräilevät, mutta eivät vaivaudu poikkeamaan

kirjaamisvihkolla. Tämä ilmeisesti tullaan korostetusti huomaamaan kokonaisen vuoden kestävässä kampanjassa.

Tätä tavallaan ennakoin jo talvella, kun lehdessä I/2011 esitin haasteen ja lupasin kymmenen sellaisen ihmisen osuuden suorittaa, jolta itseltään ei sitä voi odottaa. Se oli varsin varovainen lupaus, ja tätä kirjoittaessani voinkin todeta, että kunhan kirjoittamani toimitan pyöräillen toimitukseen tänään 10.9. pidettävien koululaiskilpailujen jälkeen, itselleni myöhemmin asettamani 3000 pyöräilykilometrin tavoite täyttyy jo tänään, jos lasken mukaan myös talvella kävellyn ja kelkkaillun oman 130 km:n osuuden.

Vielä on vuotta niin paljon jäljellä, että kunhan mahdollisimman moni ottaa asiakseen, ei meidän, kukaties sentään

paluumatkalla olevien, ehkä sittenkään tarvitse jäädä avaruuteen leijumaan.

— Matti Virta —

MIEHEN IKÄ PUIMATÖITÄ

Maanviljelijöiden jokasyksyinen urakka, viljan puinti, on Eurajoen kylissä tältä vuodelta melkein loppuun suoritettu, kun syyskuun puoliväli 2011 lähestyy nyt käsillä olevaa artikkelia kirjoitettaessa. Kaikesta teknisestä kehityksestä huolimatta ihminen elää edelleen viime kädessä peltojen viljasta, kuten on elänyt jo monien vuosisatojen ajan. Suurimman osan tuosta ajasta työmenetelmät ovat muuttuneet vain vähän; vasta viimeksi kuluneen ihmisiän aikana on alkanut tapahtua todella suuria mullistuksia. Elossa on yhä maamiehiä, jotka nuoruudessaan tekivät kaikki peltotyönsä hevosten vetämällä työkoneilla. Yksi heistä on *Olavi Katila*, jonka Kaiussa ilmestyneiden muistelmakertomusten sarjaa tämä juttu jatkaa.

Luettavana olevan tekstin perustana oleva keskustelutuokio Olavin kanssa lähti liikkeelle oikeastaan hänen asepalveluksestaan, jonka ensimmäinen osa päättyi näin syksyiseen aikaan vuonna 1944. Toinen maailmansota oli yhä käynnissä, kun nuori mies kotiutui raskaan ja erittäin epävarmoissa oloissa vietetyn koulutusajan päätteeksi – vain todetakseen, että peltotyöt odottivat heti paikalla tekijäänsä.

Kaiun parissa aikaisemmassa numerossa on kerrottu Olavin armeija-ajasta lähemmin. Hän joutui vasta 17-vuotiaana nostomiehenä palvelukseen keväällä 1944, mutta sota Neuvostoliittoa vastaan ennätti loppua, ennen kuin hän olisi päätenyt rintamalle. Kotiutuminen tältä ensimmäiseltä ruotuväkireissulta tapahtui sitten elokuussa 1944, puintiaikaan. Matkaa viimeksi Liljendalin pitäjän Skinnarbyn kylässä sijainneesta koulutuspaikasta tehtiin junalla. Olavi muistelee: – Muistaakseni Lahdessa meidät siirrettiin mullivaunuihin – mullivaunuissa meidät oli palvelukseen aikanaan vietykin, Vuojoen asemalla noustiin junaan ja Haminaan asti matkustettiin niissä. Siviiliin palatessa tultiin Raumalle. Ottilanmäessä oli Sampola, vanha Suojeluskunnan talo, jossa jonotettiin sotilaspattia. Passien saaminen kävi alkuun niin hitaasti, että mekin olimme koululla yötä. Johonkin aikaan seuraavana päivänä saimme passit käteemme, mutta koska Raumalta ei oikein päässyt muuten kuin junalla Vuojolle eikä siihen kellonaikaan enää kulkenut junia, me *Esko Kaunismäen* kanssa lähdimme kaupungille. Hänen tätinsä asui siellä pienessä asunnossa, ja me makasimme sen yön tädin keittiön lattialla. Olimme päässeet hiukan lähemmäs kotia; ei sentään tarvinnut jäädä enää Ottilanmäkeen. Seuraavana päivänä sitten junalla Vuojolle, jossa Eskokin taisi jäädä pois. Hän lähti kävelemään Linnamaihin päin, minä Lutalle.

– Pääsin kotiin varhain aamupäivällä, mutta eipä siinä kauan haukoteltu; käsillä oli puimisen aika. Silloin kylässä oli tappuriyhtiö, johon kuuluivat Kiikola, Mäkitalo, Järvistö, Ojala ja meidän talomme sekä Rikantilasta Haapanen. Puimakone oli

Haapasen Isoniityllä Lutanjärven takana aika tavalla huonon tien päässä. Kai ehdin kahvit juoda kotiin tultuani, mutta sitten minut jo lähetettiin hakemaan tappuria Isoniityltä. Seuraavana päivänä puitiin ikään kuin ei mitään olisi tapahtunut. Normaalielämä alkoi näin varsin äkkiä, ilman isompia seremonioita, vaikka niinkin pitkä poissaolo oli jonkinlainen tapaus – emme olleet välillä käyneet lomillakaan.

– Puimayhtiöllä oli ensin käyttövoimaa tuottamassa kaksisylinterinen, 16- tai 14-hevosvoimainen Wikström-moottori ja Siro 2 -mallinen harjavaltalainen tappuri, johon kuului silppuri muttei silloin vielä puhallinta. Jotta tappurointi olisi käynyt kunnolla, tarvittiin suurin piirtein neljäntoista hengen työporukka. Minäkin olin mukana masinistin tehtävässä aika pienenä poikasena. Tappuri piti aina kengittää, kun se siirrettiin toiseen paikkaan, ja lisäksi kiilata suoraan, jotta voimaremmit ja muut osat kävivät kohdalleen. Suoruus tarkistettiin vatupassilla.

– Sota-aikana loppui polttoaine. Kiikolan suulissa oli kuitenkin vielä tallella vanha höyrykone, joka otettiin käyttöön muutta mutkitta. Sitä ei ehditty katsastaa mitenkään erityisemmin. Joskus aiemmin meilläkin oli Haapasen kanssa ollut yhteisenä höyrykone ja tappuri, mutta porukka oli purkautunut ja vehkeet oli myyty luultavasti Lappiin. Tappurointi luonnisti kyllä höyrykoneen kanssa, mutta joissain paikoissa ei oikein ollut saatavilla kunnan polttopuita. Yhdenkin talon mailla oli melkein pellonojan pohjalla vanha, melko lailla vettynyt sähkötolppa, josta isäntä sahasi pölkkyjä pannun lämmitystä varten. Minä olin silloin lämmittäjänä, eikä siinä auttanut muu kuin pysäyttää tappuri välillä, jotta höyrynpaine olisi saatu nousemaan. Kun taas oli hyviä puita, kone ja tappuri kävivät hienosti.

Sodan jälkeen tuli ajankohtaiseksi liittää Lutan ja Rikantilan kylät voimavirtaverkkoon. Jo ennestään Lutalla oli ollut mainittujen kylien yhteisen sähkösuuskunnan muuntaja, johon sähkö oli johdettu Vuojoella olleen muuntajan kautta Raumalta. Siellä sitä Olavin muistin mukaan myi Rauma Wood. Kylille oli saatu näin valovirtaa vuodesta 1927 alkaen, mutta nyt Lutalle oli aikomus rakentaa sirkkelisaha, jota käyttämään yksivaihevirta ei riittänyt. Niinpä Lutalle tehtiin vanhan, silloisessa Mäkitalon tienhaarassa, nykyisen Sosalan talon kohdalla kallion päällä sijainneen muuntajan paikalle talkoovoimin uusi muuntarakennus. Kallioon porattiin reiät, ja reikiin pantiin kierrepultit pystytolppien kiinnitystä varten. Olavi takoi tolppien rautavaarnat omassa pajassaan.

– Sitten, kun polttoainettakin taas rupesi saamaan, vedettiin Lutalle aikaisempaa paremmat sähkölinjat, ja tämän ansiosta myös tappuria voitiin käyttää sähkömoottorilla. Vuojoen asemalta Lutan muuntajaan kulkeva linja piti vahvistettaman, ja olin hankkeessa mukana. En ollut ennen käynyt sähkötolpassa tai yleensä tehnyt sentapaisia töitä, mutta aloin harjoitella niitä. Minun käytettävissäni olleet työvälineet olivat peräti huonoja; *Heinon Einolla* oli paremmat, ja samaten *Jaakolan Martilla* jonkinmoiset.

– En siis ollut ikinä ennen kiivennyt sähkötolppaan. Se oli aikamoista hommaa. Kun viimeisen langan irroitti eristimestä, sai jännittää, kaatuuko tolppa ja mihin suuntaan, sillä monet niistä pysyivät lähestulkoon pelkästään lankojen tukemina pystyssä. Eristimet vaihdettiin koukkuineen päivineen, joten meidän piti kairata niitä varten reiät, kiertää eristinkoukut ja eristimet paikoilleen ja lopuksi sitoa langat uudestaan paikoilleen. Lisäksi teimme Heinon kanssa uusiksi linjan Rikantilan muuntajalta Lutan muuntajalle, sillä Rikantilassa kukaan ei ollut halukas kiipeämään tolppiin.

– Voimalinjat vedettiin jokaisen suulille. Tappurointi muuttui vaivattomaksi, kun tappuri saatiin pyörimään sähköllä. Masinistiakaan ei enää tarvittu. Niinkin tehtiin, että jos työmaa sijaitsi riittävän lähellä sähkölinjaa pellolla, moottori yhdistettiin suoraan lankoihin. Keppien nokassa nostettiin lankojen päälle kaapelit, joiden päässä oli koukut. Moottorikopassa oli sähkömittari, joten sähköön varastamisesta ei ollut kysymys, vaikkakin asennus oli varmasti kyseenalainen. Hyvin järjestely joka tapauksessa toimi.

Myös varsinaisesta tappuroinnista on Olaville jäänyt mieleen erinäisiä muistoja. Työ oli nykymittapuulla melkoisen raskasta ja pölyämisen vuoksi myös likaista.

– Tappurin syöttäjä seisoj kelaluukun edessä montussa. Se, miten paljon hän sai kerralla menemään koneen läpi, riippui suuresti lyhteitä syöttöpöydälle antavasta työkaverista. Oli sellaisia, jotka heittivät saman tien suuren taakan pöydälle juuri, kun syöttäjä oli ottamassa edellistä satsia käsittelyyn. Syöttäjän homma ei ollut silloin lainkaan mukavaa.

– *Sundellin Jussi* (Juho), vanha mies jo siihen aikaan, oli melkein joka paikassa puitaessa vakituinen syöttäjä. Jos hänelle heitettiin tähän tapaan uusi syöttöerä edellisen päälle, hän työnsi koko kasan alas. Se oli hänen tapansa protestoida asiaa. Kun pöydälle nosteltiin ruiskimppuja, tarvittiin puukko kimppujen siteiden katkomiseen. Juho ei kuitenkaan käyttänyt koskaan puukkoa itse. Olisikohan voinut käydä niin, että hänen kädestään olisi puukko joskus pudonnut koneen kitaan ja singonnut sieltä takaisin? Hän joka tapauksessa vaati vierelleen siteiden leikkaajan, jota sanottiin kuohariksi. Kuohari oli yleensä naisihminen.

– Kun Juho alkoi tulla vanhaksi, minä olin syöttäjän virassa ja lisäksi huolehdin tappurin asennuksista ja muusta sellaisesta. Kerran oltiin tappuroimassa Ojalan riihellä. *Aarne Roslöf* pisteli kuormaa minulle mukavasti ja minä syötin konetta samaan tahtiin. Puitava oli kauraa, ja siitä tuli oikein aika lailla jyviä. Ojalan isäntänä oli silloin vielä *Iisak Ojala*, joka oli työssä mukana säkinvaihtajana. Hän ei oikein ennättänyt vaihtaa säkkiä tarpeeksi nopeasti, vaan jyviä tahtoi tulla yli – saati sitten, että olisi ehtinyt sitoa säkkien suut kiinni. Tappurin päälle pääsi tikapuita pitkin; lopuksi Iisak kiipesi niitä myöten taakseni ja rupesi huutamaan: "Älkkä ny sentän

sillail hullutelk, kon ei täälk kerkke kukkan! Ei kerk ruhmenpässikä!" Olisihan sen luullut olevan vain hänelle eduksi, jos työ olisi tehty mahdollisimman tehokkaasti... Tietysti tämäkin työ täytyi suorittaa hitaimman tekijän tahtiin.

– Väkeä työ kysyi. Tarvittiin muun muassa ihmisketju, joka siirsi silput talikoilla joskus korkeidenkin suulien päätyihin ylös saakka. Työvoiman tarve väheni, kun käyttöön tulivat puhaltimet, mutta työskentely silppujen, pahnosten ja pölyn seassa ei ollut erikoisen mukavaa. Sitä ei kaikkien terveys oikein kestänyt; ihmisille tuli yskää ja kuumetta ynnä muuta.

1950- ja 60-lukujen vaihteessa alkoivat Eurajoellakin pelloille ilmaantua leikkuupuimurit, ja vanhaan tapaan suoritettua viljan leikkaaminen ja tappurointi jäivät pian historiaan. Lutalla ensimmäinen puimuri oli Hulolan Pikku-Sampo, joka oli ensimmäisen kerran käytössä syksyllä 1961. Sillä ajettiin omat pellot, ja lisäksi monet muut lähiseudun talot, joilla ei vielä ollut omaa konetta, käyttivät puimurinomistajan palveluksia ja puittivat tällä viljansa.

– Pikku-Sammossa oli Kupla-Volkswagenin moottori, joten se oli bensiinikäyttöinen. Siihen aikaan oli kovin märkiä syksyjä, joten laitatin siihen levikepyörät, jotka *Paavo Jaakkola* asensi. Sammon mainoksessa sanottiin tuolloin, että "missä sorsa ui, siinä vielä Sampo pui"; Pikku-Sampo kyllä osoitti tämän ainakin lähes todeksi. Se meni vetisellä pellolla erinomaisesti. Olin muun muassa Lavilassa puimassa *Mauri Nymanin* viljaa – Mauri isännöi silloin Lavilan "piparkakkutaloa", ja hänellä oli jonkin verran peltoa. Minua ennen Nymanin pelloilla oli käynyt isoine puimureineen *Ville Laaksonen*, ja häneltä oli jäänyt loppujen lopuksi iso osa puimatta. Menin paikkailemaan hänen työtään. Muita työmaita oli Köykällä ja Saarella. Kullanperässäkin kävin puimassa sekä myös äestämässä *Toivo Linjasen* peltoja. Kysyntää kyllä oli.

– Pikku-Sampo ei ollut lainkaan huono vehje, vaikka pieni olikin. Raskas se oli ajaa, koska siinä ei ollut minkäänlaista ohjauksen tehostusta ja takapyörät olivat aivan rinnakkain. Ohjausjarrujakaan ei alun perin ollut, mutta teetin siihen sellaiset polkimineen Paavolla; niiden asennuksen jälkeen puimuri, joka ennestäänkin oli kääntynyt pienessä tilassa, kääntyi vielä paremmin.

– *Yrjö Rinta-aho* osti Ruuskan peltoja. Yksi pelloista, Hummarpuu, oli ollut kesannolla Ruuskan aikana, ja Rinta-aho oli sen ostettuaan kylvänyt siihen ruista. Ruis oli oikein vankkaa ja pitkäkasvuista, joten Yrjö ei ollut saanut ketään ajamaan peltoa. Rukiin puiminen on usein hankalaa. Yrjö tuli lopuksi minuakin suostuttelemaan, ajatellen varmaan, ettei pienellä koneella hommasta tule mitään. Sanoin hänelle, että mennään kokeilemaan; ainahan pois päästään, ellei ajaminen onnistu. Puiminen kuitenkin onnistui peräti hyvin, ei ollut mitään vaikeutta. Yrjö oli kovasti mielissään.

– Myöhemmin asensimme yhdessä Paavon kanssa Pikku-Sampoon dieselmoottorin. Jussinoja oli ostanut dieselkäyttöisen pakettiauton, jonka rungosta tehtiin perävaunu. Tällöin moottori jäi heille tarpeettomaksi, joten ostin sen. Asennus puimuriin onnistui erinomaisesti, ja puiminen kävi sen jälkeen halvaksi, sillä puimuria sai käyttää polttoöljyllä. Dieselkone oli myös tehokkaampi kuin alkuperäinen bensiinimoottori. Tämän jatkeena oli ollut kierroslukua noin puolella vähentänyt alennusvaihte, sillä moottori ei olisi jaksanut käyttää pienillä kierroksilla käyvää puimuria suoraan, mutta nyt alennusvaihdetta ei enää tarvittu, kun lisäksi sorvautin Uotilassa uuden, sopivan kokoisen kiilahihnapyörän. Puimurissa oli kelan pyörimistä ilmaiseva mittari, josta näki, että normaali kierrosluku oli hieman toistatuhatta minuutissa. Puitaessa dieselmoottorin kaasuvipua avattiin sen verran, että moottori pyöri juuri tällä nopeudella, ja tien päällä kaasua saattoi antaa kunnolla, jolloin puimuri kulki vietävän kovasti.

– Yksi hankaluus dieselmoottorin kanssa ilmeni. Kone oli hiljattain remontoitu ja hyväkuntoinen, ja siinä oli joka sylinterissä oma hehkutulppa. Jakopään ketjut oli kumminkin laitettu siten, että ruiskutus oli kovin myöhäinen. Tämän vuoksi kone kuumeni niin paljon, että tulpat menivät äkkiä pilalle. Olimme Paavon kanssa tehneet puimurin taakse sellaiset koukkujärjestelyt, että ne sopivat Ferguson-traktorin nostolaitteisiin. Niillä puimuria saattoi nostaa niin, että sen ohjaavat takapyörät olivat ilmassa, ja sitten hinata sitä Fergulla tietä pitkin. Sillä tavoin vedin puimurin Raumalle erääseen korjaamoon, jossa dieselmoottorin jakopää avattiin ja vika korjattiin.

Myöhemmin puimuri vaihtui suurempaan ja tehokkaampaan, Sampo 10 -malliseen. Tällöin elettiin jo 1970-lukua, mutta Olavi suoritti yhä puimisia toisten toimeksiannoista eri puolilla lähikyliä. Sampo 10 palveli aina sukupolvenvaihdokseen asti, 1990-luvun alkuun.

Aina näistä pintireissuista ei kuitenkaan ollut tekijälleen mainittavaa hyötyä, vaan sitä vastoin suorastaan vahinkoa. Esimerkiksi hukkakaura kulkeutui Lutalle erään huono-onnisen matkan seurauksena.

– Kerran oli tarkoitus puida eräs ohralla ollut pelto Hevossuolla. Sillä suunnalla oli joitain Murtamon miehiä ollut jo puimassa, mutta he eivät olleet lainkaan menneet tälle nimenomaiselle pellolle. En ymmärtänyt vaaraa, koska ei täällä Lutalla vielä silloin hukkakauraa missään ollut; Saarella sen sijaan jo oli. Kun vain olisin tiennyt asiasta, olisin puhdistanut puimurini mahdollisimman puhtaaksi – täysin puhtaaksihan sitä ei ikinä tietenkään saa – mutta nyt en tehnyt sille mitään erikoista puhdistusta. Seulat toki siivosin, mutta sitten menin sen kanssa heti seuraavaksi omaan Luhtaan puimaan. Hukkakauraa alkoi ensin näkyä pellon syrjillä. Sitä tuli peratessa säkkikaupalla, kerran kolmekymmentä muovisäkkillistä.

– Erityisen kannattava ei ollut sekään reissu, kun lupasin mennä puimaan Katajan pellolle rautatien lähelle. Siellä oli vielä lokakuussa – tai mahtoiko olla ihan marraskuun puolella – noin hehtaarin verran vehnää puimatta. Viljan päällä oli jo kertaalleen ollut lunta, joka oli sulanut, ja silloinkin maa oli jäässä. Vaikka olin puhdistanut puimurini ja laittanut sen talviteloille, lupauduin lähtemään sinne. Pelkkää vahinkoa siitä Katajallekin koitui; seulan päälle tuli jääsohjoa. Puimurin pesu oli sen jälkeen suunnaton homma, toiseen kertaan. Tämä sattui vielä ensimmäisen puimurin aikana.

Vähitellen myös muut talot alkoivat hankkia omia puimureita. Kokkomäki ja Yli-Jaakkola hankkivat Massey Harris -merkkiset puimurit, ja samanlainen oli *Raimo Ruoholalla*. Kiikolassa sen sijaan ei vielä vähään aikaan ollut puimuria, ja Olavi kävi edelleen ajamassa Kiikolan pellot, samoin kuin Jaakkolan aina viimeisimpään isännänvaihdokseen asti.

Tänä syksynä Olavi ei enää itse noussut puimurin ajajan penkille; työtä jatkavat nuoremmat niin kotitalon kuin muidenkin pelloilla. Sinä aikana, jolloin hän on puinnissa ollut mukana, on useissa taloissa isäntä vaihtunut kaksi tai kolme kertaa. Muutamia vanhoja tiloja ei enää ole lainkaan olemassa, tai niillä ei ole viljeltyä peltoa. Myös maanviljelyksen, kuten hyvin monen muunkin asian, tulevaisuus vaikuttaa nykyisin epävarmalta. On vaikea kuvitella, mitä muutoksia seuraavan sukupolven, saati lähes 80 vuoden, aikana tulee tapahtumaan. Vieläkö silloin näillä kylillä peltoja viljellään – ja jos viljellään, kuka sitä tekee ja millaisin laittein?

Yksi on joka tapauksessa varmaa: ilman ruokaa ei kukaan elä. Olavi uskoo, että jonain päivänä ruoan kasvattaminen ja kasvattajat ovat jälleen siinä arvossa, joka heille kuuluu ja jota nykyisin heille ollaan toisinaan vastahakoisia antamaan. Maailmalta nytkin kantautuvia uutisia seuratessa hänen ajatuksiinsa voi kyllä yhtyä.

— *Olavi Katilan haastattelusta kirj. Miikka Paassilta* —

RUUSUGURU LAURI KORPIJAAKON HAASTATTELU

Hämeenkyrössä oli 2.7. avoimet ovet kolmella ruusutarhalla, ja yksi oli Suomen Ruususeuran puheenjohtajan *Lauri Korpijaakon* ja hänen vaimonsa *Hannan* piha.

Kysyin ennen avoimia ovia Laurilta, voisinko haastatella häntä sähköpostitse. Lähetin kuusi kysymystä hänen ruusuharrastuksestaan, ja tässä jutussa on kutakuinkin sanatarkasti hänen vastauksensa.

Seuraavassa numerossa kerron omia vaikutteitani kaikilta kolmelta hienolta pihalta.

Lauri Korpijaako ja Rosa Rugosa Zwerg

1. Miksi aloit harrastaa juuri historiallisia / omajuurisia ruusuja?

Suomessa ei juuri puhuta historiallisista ruusuista, vaan omajuurisia pensasruusuista, jota nimitystä ruususeura käyttää.

Olen ollut kiinnostunut kukista ja kasveista pienestä pitäen. Tänne nykyiselle 1983 ostamallemme lypsykarjatilalle olen kerännyt kaikenlaisia luonnonkasveja, perennoja, hedelmäpuita (yli 70 eri lajiketta) ja tietysti

ruusuja. Toin kotoani Lohjalta Mustialanruusun, punalehtiruusun ja Valamonruusun (nykyisin yli 30 isoa pensasta). Sain juurivesoja naapureilta ja ostin joitakin ryhmäruusuja, mutta ne kuolivat. Ostin pensasruusuntaimia esim. Särkän perinnetaimistosta. Sitten löysin Ruususeuran Tampereen puutarhamessuilta, ja sitä kautta eri taimistot, jotka toimittivat kotimaisia omajuurisia pensasruusuja.

2. Miksi omajuuriset ruusut ovat parempia / mielenkiintoisempia kuin jatkuvakukintaiset ruusut?

Omajuurisuus on havaittu hyväksi ominaisuudeksi, koska vaikka ankarat pakkaset tappaisivat maanpäällisen osan, ruusu versoo aina uudestaan maan alta. Ryhmäruusuillekin suosittelun vaihtoehdoksi omajuurisia ”jatkuvakukintaisia” Kanadan-ruusuja, joita on saatavilla monilta taimistoilta. Omajuurisista pensasruusuista löytyy monia kestäviä luonnonruusuja, esim. Karjalan ruusu, joka aloittaa kukintansa jo usein toukokuussa. Toiset luonnonruusut jatkavat heinäkuun lopulle asti. Löytöruusut, joilla on oma mielenkiintoinen historiansa, ovat myös osoittautuneet kestäviksi. Niille on annettu yleensä nimi löytöpaikan tai löytäjän mukaan, ja monet niistä ovat uniikkeja eikä niistä löydy mistään muualta. Samoin pimpinellat, joita on noin 70 erilaista, ovat hyviä pensasruusuja. Myös Euroopasta ja maailmalta on tuotu kestävimiksi havaittuja ruusuja.

3. Miten hoidat ruusujasi?

Keväällä leikkaan vaurioituneet versot pois. Annan nuorille ruusuille heti lumen sulettua kourallisen puutarhan yleislannoitetta, jotta lannoite ehtii ruusun juurille ennen kuin pintakasvillisuus alkaa rehottaa. Annan myös osalle ruusuista katteeksi olkista karjanlantaa, joka estää aluskasvillisuuden liikaa kasvua, maatuu syksyyn mennessä ja samalla estää maanpinnan liikaa kuivumista. (En viitsi enkä ehdi kannella karjanlantaa kaikille ruusuille.) Jäniksiltä suojaan nuoret taimet, varsinkin pimpinellat. Vattukärsäkäs on ainoa tuholainen, jota joutuu torjumaan yleistorjunta-aineella ensimmäisten taitettujen nuppujen ilmaantuessa. Jos on lämmintä, vielä uudelleen ennen kukintaa.

4. Olen jostain lukenut, että teillä ei perata ollenkaan. Kerropa minulle ja lukijoille, miten se onnistuu.

Alkukesästä ajan trimmerillä rehevimät heinät ruusujen ympäriltä kertaalleen, mutta koetan varoa parempien seuralaiskasvien versoja ja suosin niitä. Sellaisia ovat monet luonnonkasvit ja perinneperennat: puna-ailakki, lemmikki, kurjenpolvet, kellot, tulikukat, neidonkieli, malvat, leinikit, kaunokit ym. Isommat nokkoset ja koiranputket kitken. Pienenä varjelen taimia isoilta ja voimakkailta seuralaiskasveilta, mutta 3–4 vuoden jälkeen pensaat ennemminkin hyötyvät kuin kärsivät seuralaisistaan.

5. Miten paljon ruusuja tällä hetkellä on pihallanne? Voitko mainita suosikkejasi?

Ruusujen laskeminen on vähän vaikeaa: ovatko saman lajin eri kannat eri ruusuja tai ovatko siementaimet omia lajeja vai samaa ruusua?

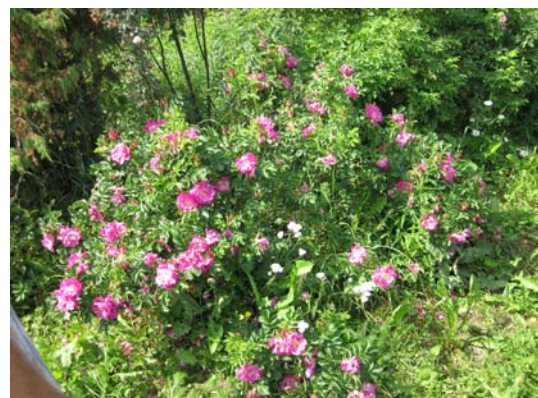
Erilaisia nimettyjä ruusuja on vajaa 200 ja kaikkiaan niitä on n. 400. Monia lajeja on eri paikoissa, esim. Valamonruusua, juhannusruusua ja kanadalaisen luonnonruusujen taimia.

Suosikkejani ovat ne, jotka ovat juuri parhaillaan kukassa. Löytöruusut, luonnonruusut ja pimpinellat ovat erityisen kiinnostavia.

6. Mitä neuvoja antaisit jollekulle, joka haluaa aloittaa ruusuharrastuksen? Millä ruusuilla kannattaisi aloittaa?

Kannattaa aloittaa varmasti menestyvistä omajuurisista ruusuista: villiruusuista Karjalan ruusu, metsäruusu ja vuoriruusu ovat ihan varmimpia. Pimpinelloista parhaat ovat: Ruskela, Poppius, Papula, Tove Jansson, Kerisalo, Linnanmäki ja tietysti Juhannusruusu. Lisäksi teresanruusu ja kurttu- ja ranskanruusuja mieltymyksen mukaan.

Ruususeuran kuvagalleriasta löytyy paljon kuvia, mm. edellä mainitut.

Siementaimi Matias, lapsenlapsen mukaan nimetty

Kiitos paljon ruusutietouden
jakamisesta Lauri Korpijaakolle! — *Marja Hiltunen* —

Syksy sävel

Piänen piha.
Vihriäl mattal.
Märjil varppail.
Viimäne mansikas sormeis.
Piän ja piuk.
Niinko murkkuflika pait.

Pihanurm o pitkä.
Pitkä ja märkkä.
Satteist raskast.

Kukkaspuska nuakku.
Suvine loisto o menny.
Koivulehrei pitkin poiki.
Kellaseruskioi.
Kuivankalvakkoi.
Tuulenpuuska orottava.
Takas oksil haikaileva.

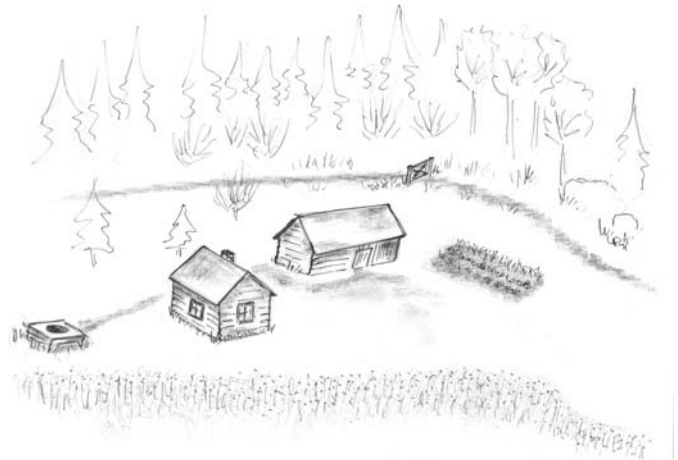
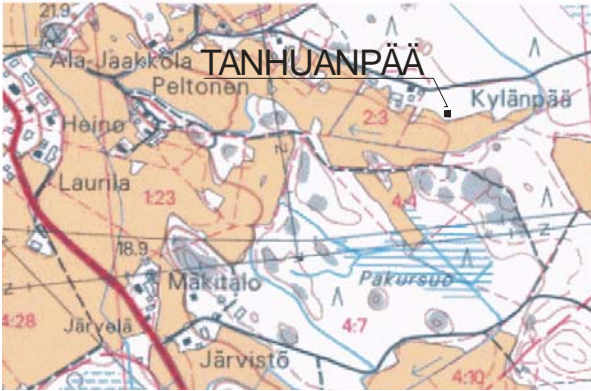
Omenpuu viäl rehotta.
Raskast taakka kannatta.
Punaposkissi.
Keltakuarissi.
Suve aurinko makussi.

Koleus hiipi hiljalles.
Vetkutelle, venutelle.
Verkalles totutelle.

Piänen piha.
Maripuskas.
Omenpuu oksas.
Joka kanno
kiven kolos.
Soi syksyne mollisoint.

-Kastehelm-

TANHUANPÄÄ (TANHUNPÄÄ)

Tanhuanpään torppa sijaitsi Lutan kylän keskustasta itään noin kilometrin päässä nykyisen Männistöntien varrella. Torpan syntyä ei tarkalleen tiedetä, mutta Samuel Mårteninpoika, syntynyt 21.1.1770, kuollut 3.1.1843, ja vaimonsa Maria Simonintytär, syntynyt 31.5.1778, asuivat paikalla. Johan Mårteninpoika, Samuelin isä, oli Hulolan isäntä, joten Tanhuanpää oli Hulolan torppa. Samuelilla ja Marialla oli neljä lasta: Michel synt. 23.9.1803, Micha synt. 12.3.1808, Samuel synt. 14.4.1812 ja Johan synt. 9.1.1815. Michel jäi ilmeisesti vanhimpana poikana pitämään tilaa. Vuosilta 1831–1850 Tanhuanpää mainitaan talona. Johan muutti oletettavasti Raumalle. Samuel avioitui Marian kanssa ja he muuttivat pois pitäjältä. Johan Samuelinpoika muutti Raumalta takaisin Lutalle Randalan torppaan Lutanjärven rannalle avioituttuaan Johanna Isakintyttären synt. 7.8.1824 os. Rothmanin kanssa. Tästä alkaa Rothmanin torpan (Leikkaan huvila) tunnettu tarina.

Olavi Katila muistaa isänsä Aarno Katilan maininnan paikasta n.1920–1930, jolloin ensimmäiset hevosvetoiset heinäharavat olivat tulleet pelloille. Karo (Karoliina) oli katsellut heinäharavan toimintaa ja sanonut: "Poik tek koko päivän kuaruma (kuormaa) ja kuarum hajos ain". Olavin muistin mukaan paikalla ei ole enää ollut asuinrakennusta, joten se lienee purettu vuoteen 1930 mennessä. Sen sijaan läpiajettavan kaksiosaisen suulin, toinen puoli hirttä ja toinen lautaa, hän muistaa. Hirsinen osa oli ollut navetta. Lähde on vieläkin paikallaan. Keto lienee ollut piha-alue, jonka laidassa torppa on ollut julkisivu etelään päin. Navetta on ollut kedon toisella puolen. Pieni ryytimaa on ollut kedon laidalla ja Tanhuanpään perko peltona. Suulin takaa on kulkenut polku Hauensuolle ja Männistöön. Kedon kulmassa, suulin takana oli polulla veräjä.

— Mauno Paassilta —

Kaapon Kaiku III/2011

(Ilmoitus)

MLL:n Eurajoen yhdistyksen syksyn 2011 ohjelma

VIIKOTTAISET TAPAHTUMAT

Muskari

torstaisin 29.9 alkaen:

klo 17.00–17.30 alle 2 v. + aik. (65 €)

klo 17.40–18.20 2–3 v.+ aik. (65 €)

klo 18.30–19.15 4–6 v. (70 €)

Kaharin entisessä päiväkodissa (Weener-tie 4)

Jäsenalennus 5 € ja sisäalennus 10 €

Ryhmässä max. 10, vähintään 7. Sisaruksilla on mahdollisuus päästä samaan ryhmään. Uusi opettaja. Tiedustelut ja sitovat ilmoittautumiset p. 044-5330909/ Petra Westberg.

Isä-lapsi-sählyä

sunnuntaisin klo 10.30–11.30 (11.9 alkaen) Lapijoen koululla, Metsäläntie 2 (Reijo puh: 044 2986672) ja maanantaisin klo 17.30–18.15 (5.9. alkaen) Keskustan koululla, Runkotie 3 (Mika p. 050 4647940, Jarkko p. 040 7268212). Sisäpelitossut mukaan, suojalasit on lainattavissa. Lapset yhdessä isän tai muun aikuisen kanssa, ei yksin.

Perhekahvila

keskiviikkoisin klo 10.00–12.00 (7.9. alkaen) Lapijoen nuorisotalolla (Taipaleentie 13). Jäsenille ilmaista, muille 2 €/kerta. Yhteyshenkilö: Anne p. 050 3432767.

RETKET JA MUUT TAPAHTUMAT

Alkeisuimakoulu 5 vuotta täyttäneille viikoilla 39 ja 40 (26.9.-6.10.) ja **jatkouimakoulu** (alkeismerkin suorittaneille) viikoilla 41 ja 42 (10.10.–20.10.) Rauman uimahallissa maanantaista torstaihin klo 17.45–19.30. Jatkokurssilla hylje-, kala-, ja kandimerkkien suorittaminen mahdollista osallistujista riippuen. Mukaan mahtuu 20 lasta/ryhmä. Hinta jäsenille 50 € ja muille 60 €. Tiedustelut ja ilmoittautumiset iltaisin p. 050 3444807/Minna K.

MLL mukana **Voi Hyvin Eurajoella-messuilla** 8.10. klo 10–15 Keskustan koululla (Runkotie 3).

Kaikille jäsenille avoin **syyskokous** MLL:n toimistolla, Kaharin nuorisotalolla (Weener-tie 1) 9.11. klo 19.00. Tervetuloa, kahvitarjoilu!

EU-ruokatukipussit lapsiperheille saapuvat jakoon syys/lokakuussa. Kysy toimistolta!

Nukketeatteri ”Juulia Juurakko” (Lasten Romeo ja Julia) su 16.10 klo 15.00 Eurajoen kunnanvirasto, Eurajoki-sali (Kalliotie 5). Jäseniltä 2 €, muilta 5 €. Liput toimistolta ja ovelta (jos jäljellä).

Perinteinen **tonttumetsä** järjestetään jälleen Kunnanviraston takana pururadalla su 27.11. klo 18.00–19.00. Tonttumuori tarjoaa lämmintä mehua ja piparia ja Korvatunturin postilaatikkoon voi tuoda kirjeen Joulupukille. Tervetuloa!

Tunnelmallinen Viattomien lasten päivän **enkelikirkko** Eurajoen kirkossa ke 28.12. klo 18.00. Lämpimästi Tervetuloa mukaan!

MUUT

Toimisto Kaharilla (Weener-tie 1) auki **keskiviikkoisin klo 18.00-19.00 (ei vko 43)**. Ostamalla tuotteita kuten MLL:n kummi- tai äitipaitoja ja Juholoiden vanhanajan villalankoja tuet toimintaamme.

CP-lasten perheiden **tukihenkilönä** Päivi, p. 040 5051272.

10 %:n alennukset jäsenkortilla Hiusmuoti Jonnasta (Eurajoki), Pikku-Taaperosta (Lapijoki, vaatteet ja lelut) ja Minimaakarista (Eura).

Lisätietoja: www.mll.fi/eurajoki.

Voit liittyä jäseneksi (aikuiset 20 €/vuosi) MLL:n sivuilla: www.mll.fi.

Värikästä syksyä toivoo hallituksen väki:

Kirsi Hassinen (pj.), Anne Harju, Päivi Kalin, Kirsi Kangas, Karoliina Kannisto, Minna Keinänen-Toivola, Minna Korhonen, Pirjo Mikkola, Tiina Määttä, Katri Päiväkkö, Minna Saaristo

Syysristikko

2.9. Mikäli

Spelttikin

Mainoksissa

Päivä

Pelkäämättä tehdä

Riitoja Luminverbi

Lutajärvi

Perunoista

Diabetes

Taidemaalari Tytöt

Haisunäätä

Luvian laiva

Huono lakki

Suuri valtio

Poulaji

Ovi Padot

Iskelmä-sanoittaja

12.6. +T

Hedelmiä

Pellava

Kirjastosta

Vieluvata

Rauna

Lotto

Kepponen

Maa-Puku

"Joka toiselle kuoppaa kaivaa, ..."

TP & HH